

Voetgangersbeweging Nederland

stappen in de juiste richting

Voetgangersbeweging Nederland
Postbus 3014
2301 DA Leiden
Telefoon: 06- 53 444 342
E: Voetgangersbeweging@gmail.com

Aan: Gemeente Amsterdam
T.a.v. de heer De With
Weesperstraat 113
Postbus 95089
1090 HB Amsterdam

Datum . : 17 april 2020
Nummer : 20.111/ BL
Onderwerp : Beleidskader Ruimte voor de voetganger

Naar aanleiding van het Beleidskader "Ruimte voor de voetganger" willen wij u als Voetgangersbeweging Nederland graag onze inspraakreactie geven. De Voetgangersbeweging is in 2019 opgericht met als doel de belangen te behartigen van de voetganger in al zijn vormen van lopen. Wij zullen hier in zijn algemeenheid reageren terwijl onze regionaal vertegenwoordiger, de heer Dr. B.P.L.M. den Brinker, in een aparte reactie meer op de specifieke Amsterdamse situatie zal ingaan.

Vooropgesteld willen wij tot uiting brengen het op prijs te stellen dat er een beleid wordt opgesteld voor de benodigde ruimte voor de voetganger. Uw Beleidskader zien wij daarbij als een belangrijke basis voor het verder ontwikkelen van een adequaat voetgangersbeleid en daaraan gekoppeld het stimuleren van een groter aandeel van lopen binnen de totale mobiliteit en daarmee het verbeteren van de leefbaarheid. Wij willen daarbij graag onze inbreng leveren en een serieuze gesprekspartner zijn voor de gemeente.

Het belang van een leefbare omgeving

Met de noodzaak meer te bouwen zal er ook op een andere manier moeten worden omgegaan met onze openbare ruimte. Meer bouwen betekent meer behoefte aan verplaatsen, maar ook aan het verbeteren van de kwaliteit van een leefbare omgeving. Ruimte om te spelen, om elkaar te ontmoeten en om elkaar te leren kennen. Langer thuis wonen van ouderen betekent ook dat zij zich langer zelfstandig willen verplaatsen om hun boodschapje te doen, naar het gezondheidscentrum te gaan of niet te vereenzamen. De huidige coronaperiode leert ons ook dat er voldoende ruimte moet zijn om elkaar op veilige afstand te kunnen passeren. De nieuwe 1,5 metereconomie stelt daarmee ook zijn eisen voor de voetgangerszone. Ruimte voor lopen wordt daarmee een steeds belangrijker voorwaarde voor een leefbare omgeving.

Verschillen in aard van voetganger

Wanneer wij het hebben over het begrip voetgangers dan is het goed daarbij onderscheid te maken in de verschillende functies van lopen. Als Voetgangersbeweging verstaan onder het begrip voetgangers personen die zich te voet al dan niet met een hulpmiddel zonder motor in het openbaar verplaatsen volgens volgende begrippen:

- a **lopen**, het zich functioneel verplaatsen vanuit een bepaalde locatie, meestal de verblijfplaats, naar een vaste bestemming. Daarbij is een korte, comfortabele en zowel sociaal als verkeersveilige looproute van belang.
- b **wandelen**, het zich verplaatsen met de duidelijke doelstelling om te recreëren. Van belang hierbij is het zich ontspannen kunnen verplaatsen in een rustige omgeving en zonder haast via een zelf gekozen dan wel een beschreven en bewegwijzerde recreatieve wandelroute.
- c **sporten of joggen**, het zich op of langs de openbare weg verplaatsen met als doel de lichamelijke conditie op peil te houden of te verbeteren.
- d **voor- en natransport**, het zich verplaatsen naar of van een ander middel van vervoer. Het lopen vormt hierbij een onderdeel van de ketenmobiliteit. Van belang is een korte, veilige (zowel sociaal als verkeerstechnisch) en comfortabele aaneengeschakelde last-mile.

Voetgangersbeweging Nederland

stappen in de juiste richting

e **spelen**, het zich verplaatsen als onderdeel van het spel, waarbij de aandacht in eerste instantie is gericht op het verloop van het spel en minder op de verkeersveiligheid. Dit kan zijn op de openbare weg dan wel op daartoe ingerichte speelplaatsen.

Een dergelijk onderscheid in functie van de voetganger missen wij in het voorliggende Beleidskader. Het lijkt erop dat het Beleidskader zich beperkt tot het functionele lopen. Daarmee blijft helaas een groot deel van het onderwerp "Ruimte voor de voetganger" onbesproken.

Plaats van lopen in de openbare ruimte

De openbare ruimte kan worden gezien als de gehele ruimte waar voetgangers zich kunnen verplaatsen, tenzij dit door inrichting of juridische bepalingen niet mogelijk is. In het voorliggende Beleidskader wordt vrij snel toegeschreven naar het trottoir als verkeersruimte voor de voetganger. In Amsterdam en specifiek in het centrum zal er op veel plaatsen geheel geen trottoir aanwezig zijn. Dat zou betekenen dat er geen specifieke ruimte voor de voetganger zou zijn. Wij wijzen erop dat dit niet conform de geldende Wegenverkeerswet en het RVV is. Daarin wordt gesproken over de afzonderlijke begrippen voetpad, trottoir en rijbaan waarop gelopen mag worden bij ontbreken van voorgaande. In de daarbij behorende juridische bepalingen worden bovendien enkele andere begrippen gehanteerd, zoals het woonerf en de voetgangersstraat. Hierbij is van een trottoir geheel geen sprake, maar is wel gewenst een aantal kwaliteitseisen of uitgangsnormen vast te stellen. Wij missen dat in het Beleidskader.

Obstakelvrije looproute

In het Beleidskader wordt uitvoerig ingegaan op het begrip "vrije doorloopruimte" en het op uniforme wijze vaststellen daarvan. Het verbaast ons dat daarbij incidenteel geplaatste fietsen als niet maatgevend worden beschouwd en pas als vernauwing worden gezien als de overgebleven ruimte smaller is dan 90 centimeter. Nog meer verbaast ons dat wanneer aan beide zijden van een obstakel 60 cm vrije loopruimte bestaat, deze bij elkaar mogen worden geteld. Alsof iemand met een scootmobiel van 90 cm breed zich even kan opsplitsen om aan beide zijden van het obstakel te kunnen passeren. Dit past naar onze mening niet bij de beoogde kwaliteit van toegankelijk voetpad.

De huidige situatie met het 1,5 meter afstand houden, onderschrijft ook voor de toekomst het belang van het creëren van zogenaamde obstakelvrije looproutes met voldoende mogelijkheid om elkaar veilig te kunnen passeren zonder daarbij de rijbaan op te moeten gaan. Vanuit de Voetgangersbeweging hanteren wij daarbij een absoluut minimum van 2 meter geheel obstakelvrije ruimte. Deze obstakelvrije ruimte geldt niet alleen als gemeten op grondniveau, maar vanwege mogelijk overhangend groen ook op een hoogte van 1 meter. Binnen deze ruimte behoren ook geen incidentele puntvernauwingen. Wij realiseren ons dat niet overal aan deze obstakelvrije ruimte voldaan zal kunnen worden, maar dan zullen er zeer zwaarwegende argumenten moeten zijn om hiervan incidenteel af te wijken.

Uitgaande van bovenstaande adviseren wij bij de beoordeling van het trottoir onderscheid te maken in een strook als obstakelvrije looproute, een voorzieningenstrook (verkeersborden, afvalbakken, fietsparkeren, bomen) en een potentiële commerciële strook voor terrassen of winkeluitstallingen. Indien er hierbij voor het fietsparkeren onvoldoende ruimte is, dan zal daar een andere oplossing voor gevonden moeten worden die niet ten koste gaat van de minimale obstakelvrije looproute voor voetgangers.

Naast het hanteren van een norm voor de obstakelvrije looproute zal naar onze mening het noodzakelijk zijn de Algemene Plaatselijke Verordening daarop aan te passen zodat handhaving van de norm mogelijk wordt.

Herkenbaar voetgangersnetwerk

Binnen het beleidskader Verkeersnetten zijn in 2018 de belangrijkste routes bepaald voor voetgangers, fietsers, auto en openbaar vervoer. Voor de voetganger is dit aangeduid als Plusnet Voetganger. Naar onze mening is dit een onvoldoende duidelijk begrip, temeer daar er sprake is van vermenging van doorgaande voetgangersroutes en ruimte met een voornamelijk verblijfsfunctie.

Wij stellen voor bij de verdere uitwerking uit te gaan van een functionele indeling van de voetgangersruimte. Daarbij is het zaak om de belangrijkste publiekfuncties binnen de stad vast te stellen en taakstellend binnen het mobiliteitsbeleid aan te geven welke rol is weggelegd voor de bereikbaarheid te voet. Op basis daarvan kan een netwerk worden benoemd van functionele looproutes en kan prioriteit worden bepaald voor het verbeteren van de kwaliteit van deze routes. Dit netwerk kan vervolgens een belangrijk onderdeel vormen van de communicatie met betrekking tot de duurzame mobiliteit binnen de stad.

Een vergelijkbare aanpak kan worden gehanteerd voor een netwerk van recreatieve looproutes en meer park gebonden wandelroutes of plaatsen met een voornamelijk verblijfsfunctie of speelstraat.

Voetgangersbeweging Nederland

stappen in de juiste richting

Herwaardering van zebrapaden

In de afgelopen jaren is in de richtlijnen voor wegbeheerders opgenomen dat voetgangersoversteekplaatsen met zebrastrepen een vorm van schijnveiligheid zouden creëren. Op grond daarvan worden deze binnen veel gemeenten vervangen door een geleidelijn zonder wettelijke status voor de overstekende voetganger. Deze markering is echter voor mensen met een visuele beperking moeilijk te zien. Wij zijn van mening dat dit verkeerd beleid is. Het betekent in feite toegeven aan het wangedrag van de automobilist om met te hoge snelheid te rijden en geen voorrang te willen geven.

De Voetgangersbeweging is van mening dat op wijkontsluitingswegen en interwijkverbindingen met een maximumsnelheid van 50 km/u, het zebrapad in een belangrijke looproute weer een duidelijke functie zal moeten krijgen. Dat betekent stoppen met verwijderen van zebrapaden of zelfs heraanleg daarvan. Daarbij behoort naar de mening van de Voetgangersbeweging dat voor het benadrukken van het zebrapad een duidelijke markering en verlichting zal moeten worden aangebracht.

Voetganger en Openbaar Vervoer

Vanwege de toenemende vergrijzing en de grote groep mensen met een mobiliteitsbeperking zal op de combinatie van voetganger en gebruik van het OV moeten worden ingegaan. Mensen worden gestimuleerd langer zelfstandig thuis te wonen, maar wel hun sociale contacten te behouden. Ze zullen meer van het OV en van aanvullend vervoer gebruik moeten maken. Het doel moet zijn: een inclusieve samenleving.

Voor het stimuleren van duurzame bereikbaarheid is de combinatie voetganger en openbaar vervoer van groot belang. Dit rechtvaardigt dat hieraan een grotere aandacht wordt gegeven dan in de nota het geval is. Looproute en afstand naar de bushalte, maar ook het aanpassen van omgevingsfactoren met betrekking tot sociale veiligheid komen in de nota onvoldoende aan de orde.

Ten slotte: hanteren STOP-principe

De Voetgangersbeweging dringt erop aan om binnen het mobiliteitsbeleid de voetganger op nummer één te zetten, overeenkomstig het Vlaamse STOP-principe (Stappen, Trappen, OV, Personenauto). Dat betekent dat de inrichting van de openbare ruimte zowel voor wat betreft comfort als (sociale) veiligheid voldoende is om het lopen ook in de praktijk aantrekkelijk te laten zijn.

Met vriendelijke groet,
Voetgangersbeweging Nederland

Boudewijn Leeuwenburgh, voorzitter
Nelly de Kok, secretaris